curs 2013-2014

avaluació diagnòstica educació primària

competència comunicativa: llengua catalana

Nom i cognoms .....

Grup .....

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Consell Superior d'AVALUACIÓ del Sistema Educatiu

Text 1: El mercat de Calaf

COMPRENSIÓ LECTORA

Llegeix atentament el text següent. A continuació hauràs de respondre unes preguntes.

El mercat de Calaf

Calaf és una població situada a un extrem de l'altiplà de la Depressió Central de Catalunya, a la comarca de l'Anoia. Aquesta vila es va fer important quan el vescomte de Cardona li va concedir el privilegi de celebrar mercat els dissabtes de cada setmana. Aquest mercat va tenir molta fama per un fet llegendari que ningú no sap en quin any va succeir, però que la tradició oral s'ha encarregat de fer arribar als nostres dies.

Aquell any, el dia de mercat va ser el dia abans de la Candelera, exactament el primer de febrer. En clarejar el dia, el cel estava tot emboirat i feia un fred que pelava. Alguns comerciants, bufant-se els dits, començaven a guarnir les parades mentre esperaven que arribessin els compradors. Tothom parlava de la gran gelada que queia pels voltants. Tot i el mal temps, a les vuit del matí el mercat ja estava engegat del tot.

La plaça semblava un formiguer de gent que anava d'un lloc a l'altre sense parar, per tal de fer-se passar el fred. Però com més estona passava, més s'accentuava el fred i una boira densa ho envaïa tot.

I vet aquí que poc després de les vuit, tot d'una, la gent es va adonar esverada que la veu de les persones s'anava sentint més fluixet, més fluixet, i que a cada moment havien de cridar més si volien fer-se entendre. Tothom cridava i ningú no sentia ni les seves paraules ni les dels altres. Va arribar un moment que els esforços de venedors i compradors eren inútils. No sabien què fer i una gran por s'anava apoderant de tots.

Què havia passat? Es van adonar que les paraules, tan bon punt els sortien de la boca, es quedaven glaçades i penjant enlaire! Per sort, aquella situació va durar poc, ja que tot d'una, aquella boira tan espessa es va començar a desfer, a desfer... i, al bell punt de les dotze, les campanades de migdia ja es van començar a sentir, encara que molt llunyanes.

En poca estona un sol radiant va omplir tota la plaça i es va començar a sentir, com si vingués de molt lluny, un murmuri que anava augmentant de mica en mica. Tant va ser així que, a mesura que el sol escalfava, totes aquelles paraules que havien quedat gelades i penjant en l'espai ara es desglaçaven alhora i, tot agafant cos, produïen un guirigall tan fort i preocupant com la quietud d'abans. Si la gentada de la plaça primer estava espantada pel silenci, ara estava atemorida per aquell embolic de paraules que semblava un terratrèmol. El soroll era tan gran que semblava la fi del món!

Text 1: El mercat de Calaf

Per sort, el sol lluïa de valent i, amb l'escalfor que irradiava, amb mitja horeta n'hi va haver prou per desglaçar la xerrameca de més de tres hores de mercat. A poc a poc va tornar a regnar la calma, però els assistents al mercat se sorprenien de com havien pogut resistir aquell fred tan intens, aquella quietud tan esgarrifosa i aquell xivarri tan estrepitós!

Aquest és el fet llegendari que ha estat l'origen d'una coneguda expressió que encara avui en dia es fa servir per referir-se a una reunió on tothom crida sense posar-se d'acord: "Això sembla el mercat de Calaf!"

Llegenda popular catalana

Marca amb una X la resposta correcta. Si t'equivoques, ratlla o esborra la resposta equivocada i marca clarament la nova resposta.

1 Cada quan es feia el mercat de Calaf?

a. Cada dia. ☐
b. Un cop a la setmana. ☐
c. Un cop al mes. ☐
d. Un cop a l'any. ☐

0-1

2 Aquesta llegenda ha arribat fins als nostres dies perquè...

a. és molt divertida. ☐
b. agrada molt als comerciants. ☐
c. això va passar fa pocs anys. ☐
d. la gent ha anat explicant-la al llarg dels anys. ☐

0-1

3 En quin moment del dia es feia el mercat de Calaf?

a. Al matí. ☐
b. A la tarda. ☐
c. Al migdia. ☐
d. Al vespre. ☐

0-1

4 En quina estació de l'any situaries la llegenda del mercat de Calaf?

a. A l'hivern. ☐
b. A la tardor. ☐
c. A l'estiu. ☐
d. A la primavera. ☐

0-1

Text 1: El mercat de Calaf

5 Els comerciants es bufaven els dits perquè...

a. pensaven en els diners que guanyarien. ☐
b. era un costum entre ells. ☐
c. feia molt de fred. ☐
d. els tenien bruts. ☐

0-1

6 "La plaça semblava un formiguer" perquè...

a. tot era molt fosc. ☐
b. la gent gairebé no es veia. ☐
c. tothom tenia molta feina. ☐
d. hi havia molta gent movent-se. ☐

0-1

7 Poc després de les vuit del matí, venedors i compradors tenien por perquè...

a. feia mal temps. ☐
b. no sentien les paraules. ☐
c. sentien les campanades de migdia. ☐
d. feia tant de fred que no es podien bellugar. ☐

0-1

8 Què va passar a les dotze del migdia?

a. La boira es va desfer i es van començar a sentir les campanades. ☐
b. Van tocar les campanes però ningú no les va sentir. ☐
c. Els comerciants van començar a recollir les parades. ☐
d. La boira encara es va fer més espessa. ☐

0-1

9 Quan les paraules van començar a sentir-se, el soroll era tan gran que les persones de la plaça pensaven que...

a. quedarien sordes. ☐
b. se'ls trencarien els timpans. ☐
c. mai més entendrien res. ☐
d. arribaria la fi del món. ☐

0-1

Text 1: El mercat de Calaf

10 Des del moment que va sortir el sol, quan va trigar a desglaçar-se l'ambient gelat de la plaça?

a. Deu minuts. ☐
b. Un quart d'hora. ☐
c. Mitja horeta. ☐
d. Més de tres hores. ☐

0-1

11 El mercat de Calaf era important perquè...

a. el vescomte hi anava a comprar. ☐
b. afavoria el comerç de la vila. ☐
c. el poble estava més animat. ☐
d. hi venien electrodomèstics. ☐

0-1

12 Quina expressió té un significat semblant a la frase: "Això sembla el mercat de Calaf!"?

a. Escampa la boira! ☐
b. Em surt fum del cap! ☐
c. És una olla de grills! ☐
d. Com més serem més riurem! ☐

0-1

Expressió escrita

13 Completa la frase amb la forma verbal correcta.

Els venedors i els compradors no _____ què estava passant, ni per què passava.

a. saben ☐
b. sabien ☐
c. sabrien ☐
d. sabran ☐

0-1

Expressió escrita

14 Escriu en 10 línies una història sobre un nen o nena que va a comprar al mercat. Pots explicar com és el mercat, què compra, amb qui hi va i si li passa alguna cosa especial.

Posa un títol a la teva narració i revisa que tingui una introducció, un nus i un desenllaç.

Si ho necessites, pots demanar un full per fer un esborrany o un esquema.

.....

..... 0-1-2-3-4

..... CA 0-1-2-3-4

..... CO 0-1-2-3-4

..... L 0-1-2-3-4

..... O 0-1-2-3-4

..... M 0-1

..... P

Text 2: Com olorem?

COMPRENSIÓ LECTORA

Llegeix atentament el text següent. A continuació hauràs de respondre unes preguntes.

COM OLOREM?

El disseny del nas

Més xato, més punxegut, més rodonet o més allargat, tots tenim un nas. Ben mirat, és una peça ben exòtica. Però, com passa gairebé sempre a la natura, no hi és perquè sí. Tot al contrari, està dissenyat per fer un gran servei, ja que escalfa, humiteja, filtra i neteja l'aire abans que aquest arribi als pulmons. També produeix mocs, que, si voleu, poden ser una mica desagradables, però en realitat són un gran aliat, ja que permeten netejar impureses i, a més a més, maten els bacteris del refredat, éssers vius microscòpics que sovint ens fan la guitza. És per això que el cos en produeix més quan estem refredats.

Com funciona el nostre nas?

Quan, per exemple, ens acostem una rosa al nas, les partícules invisibles que desprèn la flor activen una part dels cinc milions de receptors que tenim a l'interior del nas i aquests receptors envien, a través dels nervis, un senyal al bulb olfactiu, que està situat a l'interior del cervell. Aquest bulb envia els seus missatges a altres parts del cervell on, finalment, distingim les diferents olors. Així, doncs, la informació de les olors fa una bona excursió.

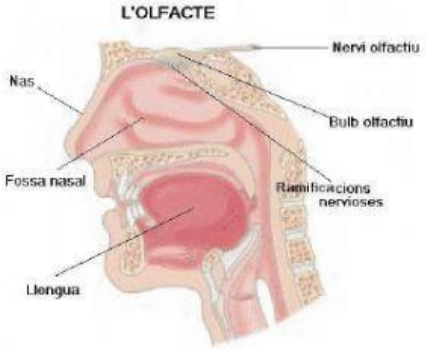

Entre poc i massa

La majoria de nosaltres no tenim problemes per sentir les olors. Però, malauradament, hi ha persones que es pregunten: com seria el món si poguéssim sentir les olors? El seu problema és que han nascut amb la incapacitat de poder utilitzar el sentit de l'olfacte. Aquesta particularitat té un nom molt estrany, s'anomena "anòsmia". En molts casos aquestes persones sentien les olors perfectament, però han perdut aquesta capacitat sensorial. Refredats o cops al cap en són sovint la causa. L'anòsmia és molt més freqüent del que podem pensar i estudis recents assenyalen que pot afectar una de cada dues-centes persones.

Ara bé, com diu la dita, "totes les masses piquen". I això, naturalment, també podem aplicar-ho a l'olfacte, ja que, si sentir poc o gens les olors és un gran problema, també ho pot ser sentir-les massa. També hi ha persones, encara que moltes menys, que noten les olors molt més que d'altres. Això es coneix amb una altra paraula ben curiosa, "hiperòsmia". Sentir massa les olors també pot ser una font de malestar. Fins i tot una olor massa intensa de patates fregides o xocolata pot resultar molesta.

Cavall Fort. Número 1166 (febrer 2011)
(Text adaptat)

Text 2: Com olorem?

Marca amb una X la resposta correcta. Si t'equivoques, ratlla o esborra la resposta equivocada i marca clarament la nova resposta.

1 Quin és el títol del text que acabes de llegir?

a. El títol és *El disseny del nas.* ☐
b. El títol és *Cavall Fort.* ☐
c. El títol és *Com olorem?* ☐
d. Té tres títols: *El disseny del nas*, *Com funciona el nostre nas?* i *Entre poc i massa.* ☐

0-1

2 Què vol dir que el nas "escalfa, humiteja, filtra i neteja l'aire abans que aquest arribi als pulmons"?

a. Que el purifica. ☐
b. Que l'eixuga. ☐
c. Que el refresca. ☐
d. Que l'embruta. ☐

0-1

3 Els mocs són "un gran aliat" perquè...

a. netegen els pulmons. ☐
b. eliminen bacteris. ☐
c. produeixen impureses. ☐
d. són microscòpics. ☐

0-1

4 Per on entren les partícules invisibles que desprenen olor?

a. Pel nas. ☐
b. Per la llengua. ☐
c. Pel bulb olfactiu. ☐
d. Pel nervi olfactiu. ☐

0-1

5 Fixa-t'hi bé. On distingim les olors?

a. Al nas. ☐
b. Al cervell. ☐
c. A la llengua. ☐
d. Al nervi olfactiu. ☐

0-1

Text 2: Com olorem?

6 Què vol dir que les olors fan "una bona excursió"?

a. Que tenen un bon final. ☐
b. Que hi ha molècules que volen. ☐
c. Que fan un llarg recorregut. ☐
d. Que fan una excursió entretinguda. ☐

0-1

7 Es poden tenir problemes per sentir les olors després...

a. de patir un refredat. ☐
b. d'utilitzar molt l'olfacte. ☐
c. de llegir o estudiar molt. ☐
d. d'acostar-nos una rosa al nas. ☐

0-1

8 Quin tema tracta el tercer apartat del text, anomenat "Entre poc i massa"?

a. Els refredats. ☐
b. El funcionament del nas. ☐
c. Els estudis sobre l'olfacte. ☐
d. El problema de sentir poc o massa les olors. ☐

0-1

9 Hi ha persones que han nascut amb la incapacitat de poder utilitzar el sentit de l'olfacte. Això vol dir que...

a. no tenen nas. ☐
b. no noten les olors. ☐
c. només senten les olors que els agraden. ☐
d. només senten les olors que no els agraden. ☐

0-1

10 Has llegit en el text què és la hiperòsmia. Quin d'aquests casos és un exemple d'aquest problema?

a. La Marta està refredada i té mal de cap. ☐
b. Al David li agrada molt l'olor de la seva colònia. ☐
c. Al Ramon li fa mandra anar a llençar les escombraries. ☐
d. A l'Ona li molesten les olors fortes del mercat. ☐

0-1